

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ICF School

Modül 1

ICF Felsefesi

Okul Profesyonelleri için ICF Bilgi Paketi

Türkçe Uyarlama *Hazırlayanlar*
D. Melek ER-SABUNCUOĞLU *Manfred PRETİS*
Emre YILDIZ *Aleksandra DİMOVA*

www.icf-school.eu

konsorsiyum ortağı desteğiyle hazırlanmıştır.

Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>

Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Ancak burada yer alan görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Avusturya Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz.

Modül 1 Öğrenme Çıktıları:

Katılımcılar,

- ICF'nin felsefesi hakkında temel bilgiye sahiptir.
- DSÖ tanımlamaları çerçevesinde sağlık ve engel terimlerini anlar.
- ICF'nin „DSÖ-Ailesi“ne ait uluslararası bir sınıflandırma olduğunu bilir.
- ICF'nin amaçları ve kapsamı hakkında temel bilgiye sahiptir.
- ICF'nin yapısını anlar.
- ICF'nin okul ortamlarıyla ilgili önemini anlayabilir.

İçindekiler

1. ICF nedir?
2. DSÖ Sınıflandırma Sistemlerinin bir parçası olarak ICF
3. Sınıflandırma sistemi olarak sağlık bileşenleri
4. Teorik temel modeller
5. KATILIM üzerine odaklanın
6. Sağlık bileşenlerinin tanımı
7. Değerlendirme
8. Okulda ICF ne hakkında değildir?
9. Literatüre ve linkler

1. ICF nedir?

Ek destek gereksinimlerinin değerlendirilmesinde
bir problem çözüme aracı

ICF kullanımı, AİLES ÇEVRESİNDEKİ EKİBE yardım etmelidir.

Sağlık sorunu olan bir çocuğun mümkün olan en iyi şekilde katılımının sağlanabilmesi için ne yapabiliriz?

Başlangıç noktası: Tıbbi tanılama anahtarı olarak ICD

ICF, toplumun sağlıkla ilgili görüşleri ve sağlıkla ilgili durumlarının tanımlanması için DSÖ tarafından geliştirilen uluslararası sınıflandırmaları “ailesine” aittir.

Kısaltmanın tam adı;

“ Uluslararası İşlevsellik, YetiYitimi Ve Sağlığın Sınıflandırması”

Okul için ICF nedir?

ICF, çocuğun çeşitli bağlamlarda KATILIMI üzerine odaklanmaktadır (okul, aile ..)

ICF, ICF'in TÜM çocuklar için kullanabileceği kapsayıcı stratejileri vurgulamaktadır.

ICF, disiplinler arası ekiplerde, eşit iletişim aracıdır (ebeveynler, öğrenciler, öğretmenler, okul psikologları, özel eğitimciler...)

2. DSÖ sınıflandırma sistemlerinin bir parçası olarak ICF

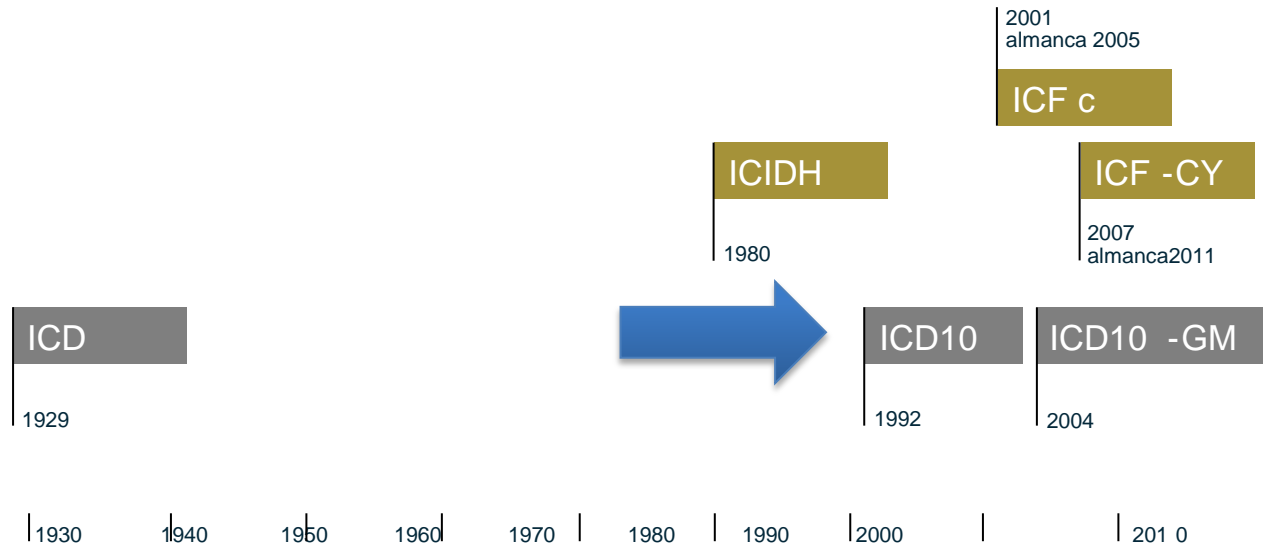
ICD: Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırması

ICIDH: Uluslararası Bozukluk, Yeti Yitimi ve Engelliliğin Sınıflandırılması

ICF: İşlevsellik, Yeti Yitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması

ICHI: Sağlık Müdahalelerinin Uluslararası Sınıflandırılması

DSÖ sağlık sınıflandırma ailesinin gelişimi

Heike Philippi tarafından geliştirilmiştir (SPZ-Frankfurt Mitte)

DSÖ Sınıflandırma Sistemlerinin Amacı

- Tanıların karşılaştırılabilirliği (ICD): Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırması
- Sağlıkla ilgili bileşenlerin karşılaştırılabilirliği (ICF) -
> Sağlık sorunu olan bir kişinin kendine özgülüğünü tanımlamak için karşılaştırılabilir kategoriler
- ICHI: Sağlık müdahalelerinin karşılaştırılabilirliği (Sağlık Müdahalelerinin Uluslararası Sınıflandırılması)

ICD ile ilgili “Artılar ve Eksiler”

- ICD tanı karşılaştırılabilirliği sağlar
- ICD sınıflandırma sistemi öncelikli olarak tıbbi sistem tarafından kullanılır.
- Bireylerin sadece ICD-10 tanımlamalarına dayalı yönlendirilmelerine yönelik eleştirinin noktaları:
- Engelli olan bireylerin işlevlerine yönelik neredeyse hiç bilgi vermemesi
- Bireylerin içinde buldukları çevre ile ilişkilerini hemen hemen hiç tanımlamaz
- ICD-10 sınıflandırmaları çoğunlukla dezavantaj odaklıdır.

Daha fazla gelişme: ICDH - “Hastalığın Sonuçlarının Sınıflandırılması”

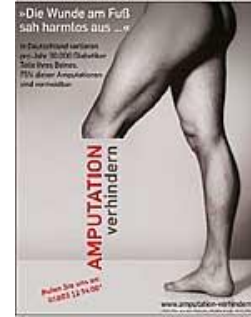
- “Hastalığın sonuçlarını” düşünerek DSÖ bir farklılaşma önerdi,
- **yapısal hasarlar** arasında
- fonksiyonel **bozukluklar** ve
- sosyal sonuçlar. (= engel)
- Verilerin bu çeşitli yönleri, farklı alanlarda veya paralel sınıflandırmalarda ayrı ayrı sınıflandırılmalıydı.

ICD'den ICF'ye: ICIDH

Vücut yapıları

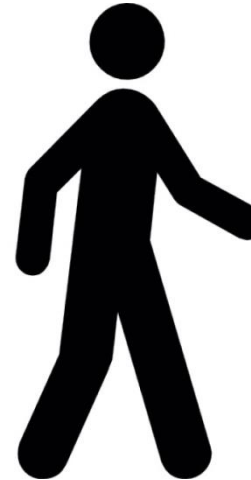

“

<http://www.diabsite.de/aktuelles/nachrichten/2012/120321c.html>

Vücut fonksiyonları

http://de.freepik.com/freie-ikonen/silhouette-eines-mannes-zu-fuss_703031.htm#term=spaziergang&page=1&position=33

Katılım

<http://www.schule-und-familie.de/ausmalbild-drucken/malvorlage-fussballspiel.html>

ICIDH'nin yeni yönleri

Arasındaki farklılıkları giderme

- VÜCUT YAPILARI (bozulmamış, hasar, kayıp...)
- BİRLEŞMİŞ VÜCUT FONKSİYONLARI (bu yapılarla ne yapabilirim) -> dezavantaj
- KATILIM: Gerçek hayatta NE YAPIYORUM (ve nasıl kısıtlanabilirim)

-> Bir **sosyal YAPI** Olarak Engellilik

ICF'E GİDEN YOL

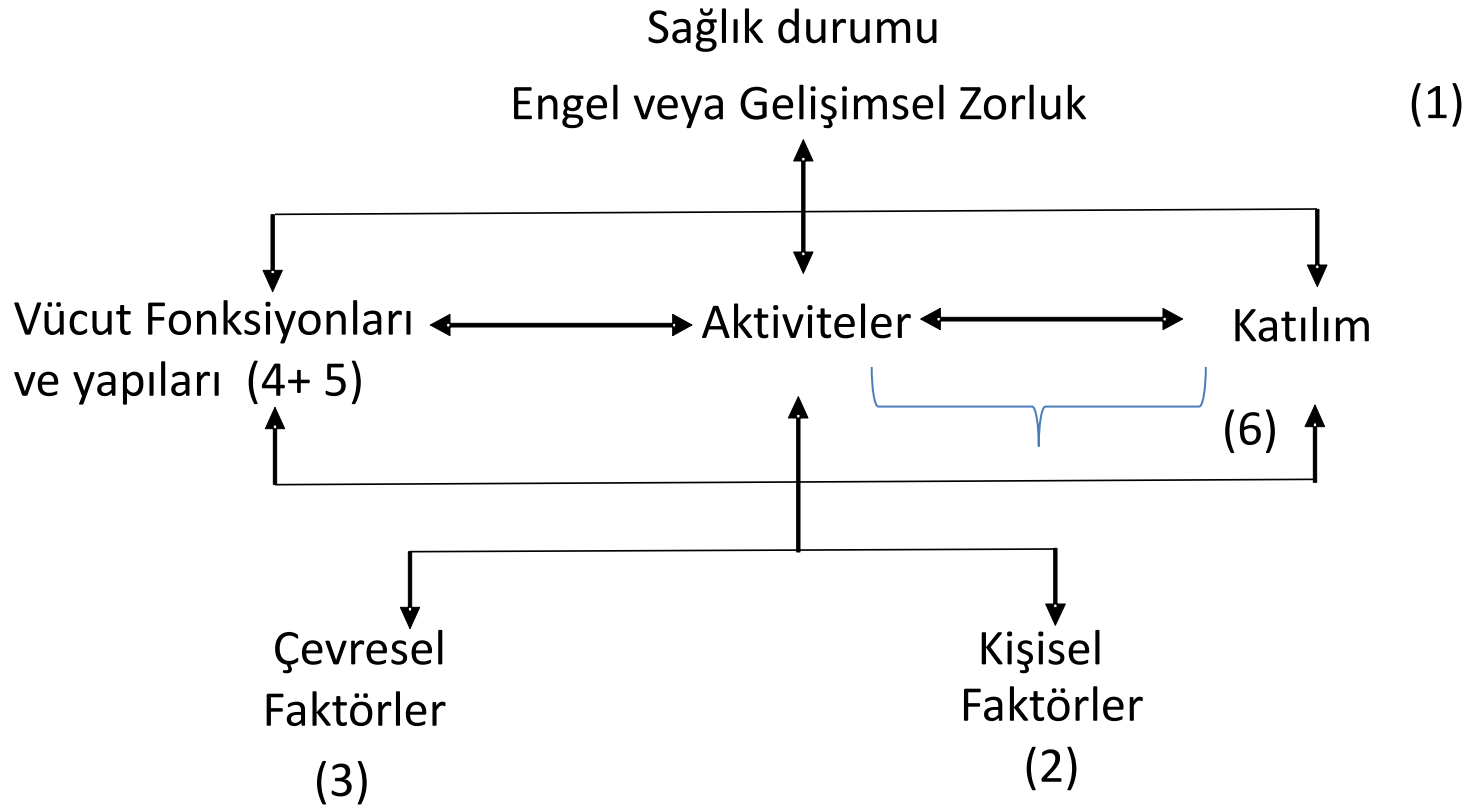
3 ana bileşen mevcut

-VÜCUT YAPILARI (= anatomik yapılar)

-VÜCUT FONKSİYONLARI (bu yapılar ne yapıyor)

-KATILIM: Mevcut vücut yapılarının ve fonksiyonların gerçek hayata dahil olma

“Dünyaca ünlü” DSÖ “BÜYÜK 6” grafiği (sağlık kaygısını içerir)

“Sağlık durumu” olan bir çocuğun gerçek hayatını açıklama
imkanı olarak ICF

ICF, bir kişinin yaşadığı ortamı ile katılımının
bütünsel etkileşiminin tanımını sağlar.

ICFCY-MedUse'e Hoşgeldiniz

Düzenle

Problem çözme aracı olarak ICF-CY

ICF-CY-MedUse, Erasmus+ Stratejik Ortaklık çerçevesinde bir Avrupa projesidir. Proje 1 Eylül 2015 den 30 Ağustos 2018 e kadar sürecektir. Sosyal Pediatri ve Erken Çocukluk Müdahale (Early Intervention) Hizmetlerinde ICF-CY hakkında bilgi düzeyi ve kullanımın artırılması, projenin odak noktasıdır.

ICF

Okulda ICF

- ICF, iyi tanımlanmış (anlaşılabilir) terimlere dayalı ortak bir dil sağlar
- ICF, ebeveynlere (belki anlaşılır dilde) aynı tanımları kullanabilmeleri söylemini tanır
- ICF, okullar için gelişim güçlüğü olan çocuklarla ilgili karşılaştırılabilir veri temeli oluşturur
- ICF, kalite yönetim sistemi olarak kullanılabilir

3. ICF'i anlamak için: Bileşenleri sınıflandırmak

ICF, bireyin kişisel özelliklerini bir bütün olarak tanımlayabilmek için sınıflandırma BİLEŞENLERİ içerir.

Bileşenlerden ne anlıyoruz? (örnek)

Ör. otomobil parçaları ile ilgili

- Lastikler	motor	fonksiyon	renk
- Kış için	- benzin	- kamyon	- kırmızı
- Yaz için	- dizel	- SUV	- mavi

Örnek

Bir kişinin / aracın sınıflandırmak veya bileşenleri sınıflandırmak arasındaki fark nedir:

Otomobilin / kişinin sınıflandırılması, GENEL bir etiketmeye yol açar:

İyi bir araba, eski bir araba, hasarlı bir araba, çok hızlı bir araba ...

Bileşenleri sınıflandırmak ayrı bir resim / desen sağlar:

- KIRMIZI renkler (= bireysel bileşen)
- Otomobilin 3 tekerleği var (= yapısal bileşen)
- Motor benzin kullanır (= fonksiyonel bileşen)
- Araba dik dağlarda tırmanabilir (= katılım, aracın neler yapabileceği)

ICF'nin bileşenleri nelerdir?

1. Sağlık durumu / sağlık sorunu / tanı
2. Kişisel yönler (kısaltma yok)
3. (e) = çevre
4. (s) = Vücut yapıları
5. (b) = Vücut fonksiyonları
6. (d) = aktiviteler/katılım

ICF için sorun nedir?

= FARKLI meslek grupları için ortak (meta) bir dildir.

Tıp doktorlarının, çocuk gelişimcilerin, psikologların, özel eğitimcilerin kullandığı dili/terminolojiyi... KARŞILAŞTIRILABİLİR.

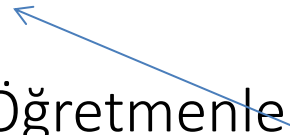
Bu nasıl yapılır?

-> ebeveynler dahil olmak üzere TÜM profesyoneller tarafından kullanılacak ve İYİ tanımlanmış kodlar ve maddeler sayesinde.

ICF

Hekim'lerin Terminolojisi

Öğretmenlerin Terminolojisi...

Etki

Özel profesyonel “kodların” güçlü ve sorun olan yönleri nelerdir?

	Güçlü Yön	Sorunlar
Tıp dil		
Pedagojik dil		
Psikolojik dil		
Ebeveyn dili		

4. Teorik modeller

- a) İşlevsel sağlık anlayışı
- b) Biyopsikososyal yaklaşım
- c) Yetenek bazlı model
- d) Disiplinlerarası yaklaşım
- e) Yeni engellilik anlayışı

a) İşlevsel değerlendirme ve işlevsel sağlık anlayışı
(DSÖ): Terminoloji ile ilgili konular

- İşlevsel sağlık anlayışı (DSÖ)
- Vücut fonksiyonları
- Okullarda ek destek gereksinimlerinin işlevsel değerlendirmesi

DSÖ - fonksiyonel sağlık anlayışı (özet)

- İşlevsellik terimi, sağlığın tüm yönlerini içerir
- Birey, bağlamsal faktörlerin durumu dikkate alındığındaki fonksiyonel sağlıktır,
- Vücut fonksiyonları ve yapıları sağlıklı bireylerin yapı ve fonksiyonlarına karşılık gelir.
- Bir şekilde hareket ettikleri zaman, sağlık koşullarında herhangi bir problemi olmayan bir bireyin gibi davranmaları beklenebilir.
- Sağlık sorunları olmayan bir bireyden beklenebilecek şekilde, tüm yaşam alanlarında kendilerini (varlıklarını) geliştirebileceklerdir.

Vücut fonksiyonları

- = psikolojik sistemler de dahil olmak üzere vücudun (çeşitli) sistemlerinin fizyolojik işlevleri
- kardiyovasküler sistem (tansiyon ..)
- Metabolik sistem (sindirim...)
- Üreme sistemi
- Nöromotor sistemi
- Duyusal sistem (görmek, duymak, koklamak...)
- (zihinsel) sistem (düşünmek, uyumak, uyanık olmak, konuşmak....)

Okullarda ICF'ye dayalı fonksiyonel değerlendirme

İşlevsel DEĞERLENDİRME şu anlama gelir: ÇOCUĞUN, okul sisteminin bağlamsal gereklilikleri ve sağlık sorunu olmayan çocukların tipik yaş normları ile karşılaştırıldığında neler yapabildiğini tanımlamak ve değerlendirmek.

Fonksiyonel değerlendirme:

SAĞLIKLI BEDENİMLE NE YAPABİLİRİM veya
VÜCUDUM sağlık durumumla ilgili olarak nerelerde bana kısıtlar.

Ek destek gereksinimi nedir = sağlık sorunu olan bir çocuğun, sağlık sorunu olmayan çocuklara kıyaslandığında MÜMKÜN OLDUĞUNCA ÇOK katılımını sağlayacak her tür destek(materyal, teknik, metadolojik, eğitim vb.)

Eleştirel tartışma

ICF, Dünya Sağlık Örgütü'nün girişimlerine dayanmaktadır.

Başlangıç noktası - çoğu durumda – SAĞLIK ile ilgili kaygılardır.

Okul sistemleri, SAĞLIĞA odaklanmanın çocuk/gençlerin okuldaki gelişim zorluklarının “tekrar tıbbileştirilmesinden” korkuyor olabilirler.

b) Salt “tıbbi” modeli zayıf düşüren „Biyo-psiko-sosyal“ model

Geleneksel olarak engellilik, geçici veya kalıcı bir hastalık olarak anlaşıldı. Bu nedenle tıbbi sistem, engeli olan çocukların sorunlarını ele almak/tedavi etmekle sorumlu görünüyordu.

ICF engelliliği, aynı zamanda SOSYAL bir yapı olarak, ETKİLEŞİMDE, KATILIMDA ilgili çevresel yönleriyle sınırlamaları bakımından da ele almaktadır.

ICF engelliliği ÇOKLU bakış açısından ele almaktadır.

- Yüksek **bireysel** bakış açısı (BİREY olarak BENle ilgili)
- **Tıbbi** (Vücutum ve fizyolojimle ilgili)
- **Eğitimsel/psikolojik** bir bakış açısı (Yapabileceklerim ve hangi bağlamlarda katılabileceğim hakkında)
- **Sosyal-çevresel** bir bakış açısı (hangi ortamda yaşıyorum ve kolaylaştırıcıları veya engelleri mi temsil ediyor)

Okuldaki öğretmenler ve diğer profesyoneller için sağlık sorunları/tanımlar hakkında bilgi sahibi olmak neden önemlidir?

A) Teşhis, öğretmenlerin bir çocuğun neden kendine özgü (farklı) davrandığını anlamaya yardımcı olabilir (örneğin Down Syndrom'lu çocuklarda).

B) Teşhis, gelişimsel bir zorluğun nasıl geliştiğini, hangi faktörlerin zorlukları kolaylaştırdığını, neyin dayanıklılık faktörü olarak değerlendirilebileceğini anlamaya yardımcı olabilir.

C) Teşhis, bütünleştirmenin/kaynaştırmanın tasarlanmasına yardımcı olabilir (kanıta-dayalı yaklaşımlar temelinde).

c) Yetenek temelli yaklaşıım:

Bu neden önemlidir?

Gelişimsel güçlüğü olan çocuklar için ek eğitim ihtiyaçlarını ele alırken güçlü ve kaynak odaklı olmamızı bilmemize rağmen

SIKLIKLA

ÇOCUĞUN YAPAMADIKLARINI tanımlıyoruz.

ÖNEMLİ farklılaşma

A) GÖZLEMLEYEMEDİĞİMİZİ tanımlayamayız.

- Çocuk oturmuyor (belki o anda....)
- Çocuk saymayı bilmiyor (saymak soyut yorumumuzdur)

B) Yorum ve değerlendirmelerimiz OLMADAN AÇIKLAYABİLECEĞİMİZ tek düşünce GÖZLEMLERDİR

-> Bir çocuğun YAPABİLDİĞİ

Okullar için önemli farklılaşma

Damgalama, olumsuz beklentiler, etiketleme ve EKSİKLİĞE odaklanmaktan kaçınmak.

- 1) GÖZLEMLER ve
- 2) YORUMLAR/DEĞERLENDİRMELER

Arasında FARKLILAŞTIRMAYI AÇIKLAMA

Ebeveynlerle GÖZLEMLER hakkında kolayca konuşabiliriz, Yorumlar hakkında tartışmak çok zordur, çünkü çoğu zaman bunlar KİŞİSEL YORUMLARIMIZdır.

Bu farklılıklar neden önemlidir?

- Kişide, sağlık sorunu/engeli olan bireyin NE yapamayacağı konusundaki düşük beklentiye eğilim.
- Bu sosyal dışlanma ve damgalanmaya yol açabilir
- Yorumlar genellikle otomatik olarak gerçekleştiği için her zaman geçerli / güvenilir olmayabilir
- Gözlem ve yorumlama arasındaki farklılık, ebeveynlerin BECERİYİ övmesine neden olabilir.

„ICF değerlendirmesi“ için adımlar

1) **Temel:** Sağlık kaygısı

2) **Durumun AÇIKLAMASI:** Çocuk ne yapabilir?
Fonksiyonları nasıldır?) :

3) **Durumun DEğERLENDİRMESİ/YORUMLANMASI**

Çocuğun sağlık sorunu olmayan bir çocuğa kıyasla ne yapması bekleniyor?

4) **İHTİYAÇ ANALİZİ**

Çocuğun ne tür bir desteğe gereksinimi vardır (bunun hizmetlerle ilgisi yoktur!). Çocuğun karmaşık sorunları anlamak için desteğe ihtiyacı olabilir, isteklerini dile getirme konusunda desteğe ihtiyacı olabilir, arkadaş edinmek için desteğe ihtiyacı olabilir vb.

5) **HİZMET DEğERLENDİRMESİ:** ÇEVRESİ ile ilgili olarak

Hangi alanlarda ek desteğe ihtiyacı var (okulda)?

Hangi hizmetleri bu ihtiyaçları karşılayabilir?

d) Okulda Disiplinlerarası İşbirliği - Zorluklar

Durum Değerlendirmesi;

- Ebeveynler ekibin daimi üyesidir
- Okulda farklı profesyonellerden oluşan bir ekip vardır (baş öğretmen, özel öğretmen, terapistler, okul psikologları, hemşire, tıp doktoru, okuldaki sosyal hizmet uzmanı, terapistler...)
- Ekip sorumlulukları paylaşır
- Ekip bir ortak dil (ICF) kullanır ve ortak bir DOKÜMAN kullanır (okulla ilgili desteği planlama, belgeleme, değerlendirme)
- Ekip üyeleri birbirlerine saygı duyarlar
- Ebeveynlerle birlikte ekip kilit bir kişi tanımlar (kimin ne yapacağını koordine etmek için).
- Ekip koordineli bir şekilde hareket eder
- Tüm ekip üyeleri (farklı yöntemlerle) ortak (destek) hedefleri izler.

Okuldaki Takım Çalışması - Etki

Önceki slayda göre, okulunuzdaki durumu nasıl değerlendirirsiniz?

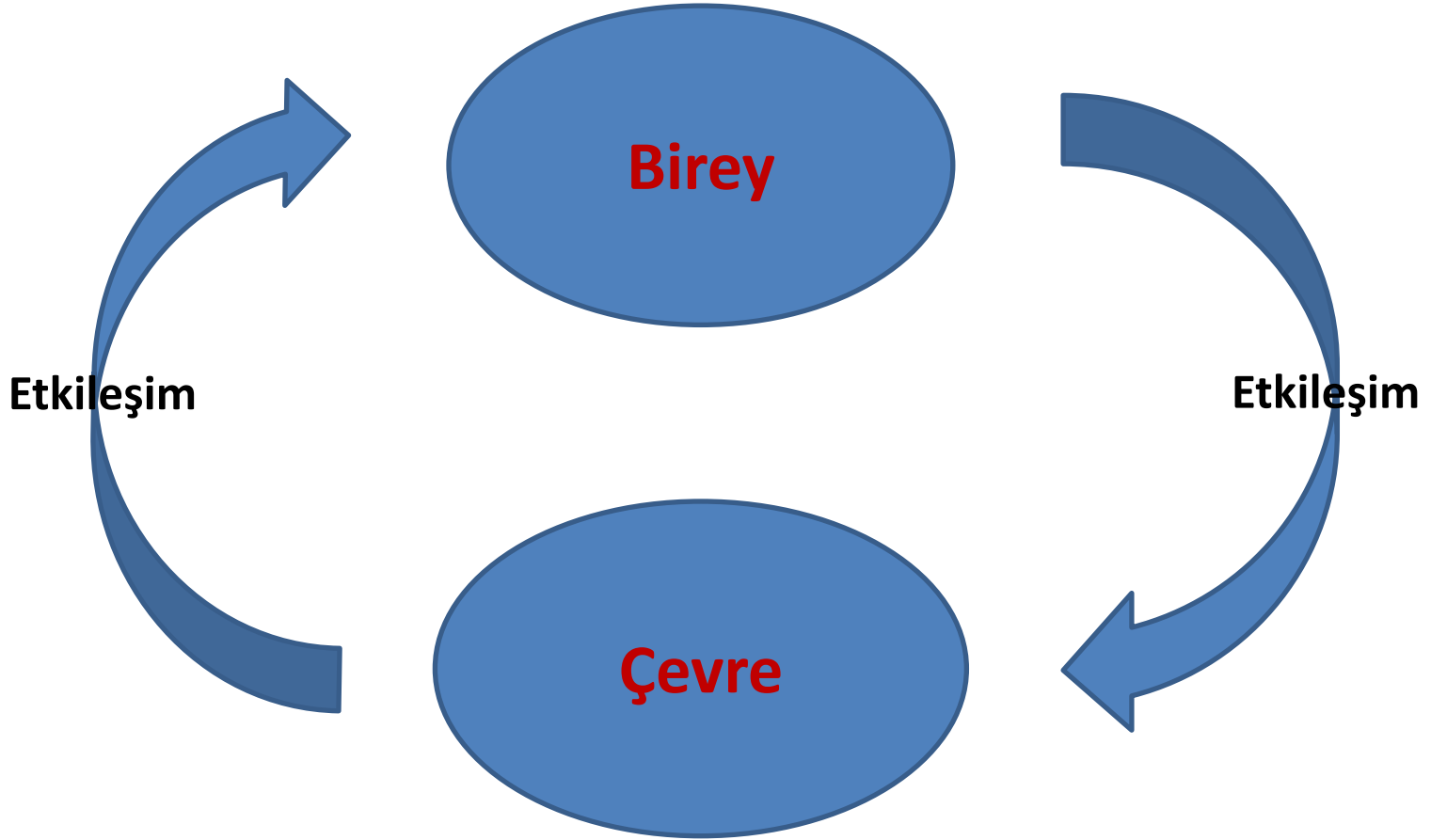
Bakış açısı	Kişisel Değerlendirme
-Ebeveynler ekibin daimi üyesidir	
-Okulda farklı profesyonellerden oluşan bir ekip vardır (baş öğretmen, özel öğretmen, terapistler, okul psikologları, hemşire, tıp doktoru, okuldaki sosyal hizmet uzmanı, terapistler...)	
Ekip sorumlulukları paylaşır	
Ekip bir ortak dil (ICF) kullanır ve ortak bir DOKÜMAN kullanır (okulla ilgili desteği planlama, belgeleme, değerlendirme)	
Ekip üyeleri birbirlerine saygı duyarlar	
Ebeveynlerle birlikte ekip kilit bir kişi tanımlar (kimin ne yapacağını koordine etmek için).	
Ekip koordineli bir şekilde hareket eder	
Tüm ekip üyeleri (farklı yöntemlerle) ortak (destek) hedefleri izler.	

e) YENİ engellilik anlayışı: ICD 10 ve sağlık sorunları/endişeleri

ICF, bireylerin sağlıkla ilgili yönlerini tanımlamak için DSÖ-Sınıflandırma sistemlerinin bir parçasıdır.

ICF, engelliliği, sağlık sorunu olan kişi ile onun çevresiyle olan etkileşimi olarak anlar.

ICF'de yeni Engellilik anlayışı

ICF içindeki engelliliğin tanımı

Engellilik, bireyin işlevselliğindeki bozulmaları içeren “şemsiye terim” olarak anlaşılmaktadır.

İşlevselliğin bileşenleri aşağıdaki alanlarda ayrılmıştır:

- Vücut yapıları
- Vücut işlevleri
- Etkinlikler / Katılım
- Çevre

Bu, okullardaki değerlendirme için ne anlama geliyor?

- AYNI sağlık kaygısı (tanı) olan her ocuk aynı desteği almaz
- Destek miktarı, aynı zamanda çevresine de bağlı olacaktır (engeller veya kolaylaştırıcılar bakımından)
- ENGELLİLİğİN zor yönleri DİNAMİK bir kavraa dönüşmüş ve bireyin bir niteliği olarak görülmez.

5. KATILIMA odaklanma

Okuldaki ek eğitim desteğinin amacı, KATILIMIN ARTIRILMASıdır.

Aşağıdaki örnekler katılımın bakış açıları temsil ETMEZLER:

- Kas tonusunun azalması
- Dikkatin artması
- Dürtüsellik azalması

Katılım nedir?

KATILIM, yaşam koşulları içinde KATILIM / YER ALMA anlamına gelir.

KATILIM, bir kimsenin yaşına uygun işlevlerini yerine getirmek için somut yaşam koşullarında (yaşam alanları) anlamlı faaliyetlerini (veya kısıtlamalarını) belirtir.

KATILIM, sosyo-kültürel (gelişimsel) normlara/beklentilere dayanarak ulaşmak istediklerimizin tümünü ifade eder.

Katılım ve yaşam alanı kavramları

Katılım, çeşitli yaşam alanlarında (anlamlı faaliyetlere) yer alır:

- 1. Öğrenme
- 2. Bilgi ve öğrenmenin uygulanması (işlerde veya durumlarda bir şeyler yapmak)
- 3. İletişim
- 4. Hareketlilik
- 5. Kişisel Bakım
- 6. Ev yaşamı
- 7. Etkileşimler
- 8. Önemli yaşam alanları (kreş, anaokulu, okul öncesi, okul, mesleki eğitim ...)
- 9. Vatandaşlık

Uygulama: 6 yaşındaki bir okul çocuğu için yaşa uygun katılımın hangi yönlerinin bulmasını bekliyoruz?

9 yaşam alanının mantık yapısını takip edebilirsiniz.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Uygulama: 10 yaşındaki bir okul çocuğu, yaşı uygun olarak tam katılım açısından hangi fonksiyonları yerine getirir?

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Uygulama: 14 yaşındaki bir okul çocuğu için yaşınaa uygun olarak tam katılım için hangi işlevleri bekliyoruz?

1

2

3

4

5

6

7

8

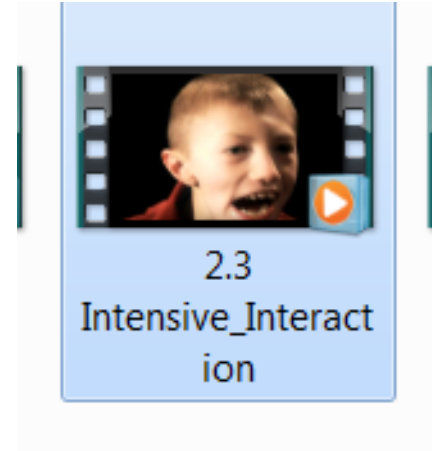
9

10

Video uygulama

Tam katılımın hangi yönleri sağlık sorunları olan bu çocuklarla ilgili tehlikede olabilir?

Çevre, kolaylaştırabilir mi?

ICF'in okullarda gelecekteki etkisi

A) Katılıma odaklanma

- Öğrenci, ailenin OKUL ile ilgili endişesine yönelik ne gibi anlamlı şeyler yapabilir?
- “Aile Çevresindeki Ekip” üyeleri hangi hedeflere ulaşmak istiyor?
- ÇEVRE nasıl bir etkiye sahiptir (engelleyici/kolaylaştırıcı)?

ICF'nin okullarda gelecekteki etkisi (2)

B) ENGELLİLİKten çok BECERİLER üzerine odaklanma

C) Ek eğitim gereksinimlerinin değerlendirilmesinde GÖZLEMLER ve YORUMLAR (DEĞERLENDİRMELER) birbirinden ayrılır

D) EĞİTİM GEREKSİNİMLERİ, çocuğun yaşam alanlarından bahseder

E) SAĞLIK ENDİŞELERİ daha geniş oranda dikkate alınacaktır

F) ICF, sağlık problemi olan bireyin durumunu dikkate alarak bütünsel bir ÇERÇEVE sağlar.

- Gerçek birey
- Vücut yapıları ve işlevleri
- Ne yapabileceği (bağlamlara katılımı açısından)
- Kolaylaştırıcı veya engel olarak çevresi

Alınacak Dersler

ICF, bireyin (sağlık sorunu olan çocuğun) bir BÜTÜN olarak “tanımlanmasını” sağlar.

Çocuklar hala gelişim aşamasındadır, yani bu değişen süreçler göz önünde bulundurulmalıdır

ICF, engelliliği, birey ve çevresi arasında belirgin bir etkileşim olarak anlar.

9. Kaynakça

- www.dimdi.de (deutsche Entwurfsversion der ICF):
http://www.dimdi.de/dynamic/de/klassi/downloadcenter/icf/endfassung/icf_endfassung-2005-10-01.pdf
- www.icf-training.eu
- www.icfcy-Meduse.eu
- Lit: Hollenweger, J., Kraus de Camargo, O. (2011). ICF-CY. Die internationale Klassifikation der Funktionsfähigkeit, Behinderung und Gesundheit bei Kindern und Jugendlichen. Bern: Huber
- Kraus de Camargo, O., Simon, L. (2013). Die ICF-CY in der Praxis. Hogrefe
- Pretis, M. (2016). ICF-basiertes Arbeiten in der Frühförderung. München: Reinhardt
- Pretis, Sixt, Mechtl (2019). ICF in der Schule. München: Reinhardt